

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार”

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूरचे

राजे रामराव महाविद्यालय, जत

जिल्हा : सांगली (महाराष्ट्र) ४९६ ४०४

विद्यापीठ अनुदान आयोग मान्यता 2 F आणि 12 (B), युजीसी अॅक्ट - १९५६
(शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नित)

Estd : June 1969

राज्यशास्त्र विभाग 2021 - 22

उन्हाळी परीक्षा मार्च / एप्रिल 2022 प्रश्नसंच

B.A I सत्र १ राज्यशास्त्राचा परिचय B४ (७१२३१)

प्र1) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहून खालील विधाने पूर्ण करा (10 गुण)

- 1) ----- यांना राज्यशास्त्राचा जनक असे संबोधले जाते.
अ) प्लेटो ब) ऑरिस्टॉटल क) सॉक्रेटिस ड) कार्ल मार्क्स
- 2) ----- हा लोकप्रशासनाचा हेतू असतो.
अ) संरक्षण ब) लोककल्याण क) नफा मिळवणे ड) यापैकी नाही
- 3) POSDCORB ही संकल्पना ----- यांनी मांडली.
आ) विल्सन ब) टेलर क) गुलिक ड) वेबर
- 4) ----- त्यांच्या मते राजकारण ही एक कला आहे.
अ) क्विन्सी राईट ब) थॉमसन क) पंडित नेहरू ड) महात्मा गांधी
- 5) मॅक्स वेबर या ----- विचारवंताने राज्यशास्त्राचा अभ्यास समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून केला.
अ) जर्मन ब) फ्रेंच क) ब्रिटिश ड) स्पॅनिश
- 6) ----- यांच्या मते संपूर्ण जगाचा इतिहास हा वर्ग संघर्षाचा इतिहास आहे.
अ) प्लेटो ब) ऑरिस्टॉटल क) सॉक्रेटिस ड) कार्ल मार्क्स
- 7) हर्बर्ट स्पेन्सर ने ----- च्या सेंद्रिय स्वरूपाचा सिद्धांत मांडला.
अ) समाज ब) राज्य क) प्रशासन ड) लोकशाही
- 8) राज्यशास्त्रात -----हिताचा विचार केला जातो.
अ) व्यक्ती ब) मानवी क) समाज ड) सामाजिक
- 9) फेबियन सोसायटी या----- देशात स्थित आहे.
अ) रशिया ब) फ्रान्स क) इंग्लंड ड) भारत
- 10) राज्यशास्त्राचे व्याकरण हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला. अ) प्लेटो ब) सॉक्रेटिस क) कार्ल ड) मार्क्स हेरॉल्ड लास्की
- 11) मॉकियाव्हेली या विचारवंताने ----- या ग्रंथात राज्य विषयक विचार मांडले आहेत.
अ) द प्रिन्स ब) प्रिन्सेस क) किंगडम ड) पॉलिटिक्स
- 12) इ.स 1850 ते 1950 हा कालखंड राज्यशास्त्र ----- चा कालखंड मानला जातो.
अ) संक्रमण ब) विकास क) प्रगती ड) वरील सर्व
- 13) मानवाच्या ----- जीवनाचा अभ्यास करण्यासाठी राज्यशास्त्राचा अभ्यास उपयुक्त ठरतो.
अ) राजकीय ब) सामाजिक क) आर्थिक ड) नैतिक

- 14) भारतात गोखले अर्थशास्त्र संस्था----- येथे स्थित आहे.
अ) नागपूर ब) मुंबई क) अमरावती ड) पुणे
- 15) ----- यांच्या मते राज्यशास्त्राच्या अभ्यासात मुळेच मानवी संस्कृतीचे रक्षण होऊ शकेल.
अ) गुलिक ब) विल्सन क) प्लेटो ड) बर्नार्ड शॉ
- 16) डेविड ईस्टन यांच्या मते व्युत्पत्तीशास्त्रानुसार सिद्धांत या शब्दाचे ----- अर्थ ध्वनित होतात.
अ) 2 ब) 3 क) 4 ड) 7
- 17) थेअरी Theory हा शब्द थिआ या----- शब्दापासून निर्माण झाला आहे.
अ) फ्रेंच ब) ग्रीक क) इंग्लिश ड) जापनीज
- 18) ----- यांनी आपल्या political Theory या ग्रंथात राजकीय सिद्धांत यांची व्याख्या केली आहे. अ)
अँड्रु हॅकर ब) ल्युथर गुलिक क) विल्सन ड) जॉन्सन
- 19) राजकीय सिद्धांत प्रामुख्याने ----- गोष्टी आढळतात.
अ) २ ब) ३ क) ५ ड) ७
- 20) ----- यांनी १५८ राज्यघटनांचा तुलनात्मक अभ्यास केला.
अ) ऑरिस्टॉटल ब) विल्सन क) प्लेटो ड) सॉक्रेटिस
- 21) ----- येथे सन १९९० पर्यंत साम्यवादी विचारसरणीचा प्रभाव होता.
अ) चीन ब) जपान क) सेविएत रशिया ड) अमेरिका
- 22) सामाजिक करार हा ग्रंथ -----यांनी लिहिला.
अ) प्लेटो ब) रुसो क) लास्की ड) टेलर
- 23) राजकीय सिद्धांतातील निष्कर्ष ----- असावे लागतात.
अ) सापेक्ष ब) वास्तववादी क) वस्तुनिष्ठ ड) मूल्यनिरपेक्ष
- 24) प्रत्येक राष्ट्राला स्वतःची अशी एक वैशिष्ट्यपूर्ण ----- आहे.
अ) इतिहास ब) व्यवस्था क) संस्कृती ड) वरील सर्व
- 25) प्रशासन ही ----- स्वरूपाची प्रक्रिया आहे.
अ) सार्वत्रिक ब) सार्वजनिक क) लोककल्याणकारी ड) वरील सर्व
- 26) हेन्री फेयॉल यांनी लोकप्रशासनात ----- तत्त्वांचा समावेश केला आहे.
अ) ३ ब) ५ क) ७ ड) ९
- 27) ----- यांनी आपल्या Politics Among Nation या ग्रंथात आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा वास्तववादी सिद्धांत मांडला आहे.
अ) लॉसवेल ब) टेलर क) विलोबी ड) मॉर्गेन्था
- 28) ----- हा लोकप्रशासनाचा सर्वसामान्य हेतू आहे.
अ) लोककल्याण ब) नफा मिळवणे क) संरक्षण ड) वरीलपैकी सर्व
- 29) ----- यावर्षी संयुक्त राष्ट्र संघटनेची स्थापना झाली.
अ) 1943 ब) 1945 क) 1947 ड) 1991
- 30) विदेश नीति चे सर्वात महत्त्वाचे साधन म्हणजे ----- होय
अ) व्यवस्था ब) संस्कृती क) संसद ड) राजनय
- 31) कौटिल्याच्या ----- ग्रंथात राज्याची सप्तांगे स्पष्ट केली आहेत.
अ) राज्यशास्त्र ब) अर्थशास्त्र क) समाजशास्त्र ड) नीतिशास्त्र

- 32) राज्य ही ----- संकल्पना असून शासन त्याचे मूर्त स्वरूप आहे.
अ) आदर्शवादी ब) वस्तुनिष्ठ क) अमूर्त ड)वरील सर्व
- 33) राज्याच्या निर्मितीसाठी ----- घटक आवश्यक असतात.
अ)3 ब) 4 क) 5 ड) 7
- 34) ऑरिस्टॉटलने राज्याची लोकसंख्या ----- हजार असावी असे मत मांडले.
अ) 5 ब) 10 क) 15 ड) 20
- 35) ----- म्हणजे चार बेटांचा समूह होय.
अ) इंग्लंड ब) फ्रान्स क) जर्मनी ड) जपान
- 36) ----- यांच्या मते लोकशाही हा एक जीवन मार्ग होय.
अ) पं नेहरु ब) महात्मा गांधी क) ना गोखले ड) लोकमान्य टिळक
- 37) ----- मध्ये प्रत्यक्ष लोकशाही अस्तित्वात होती.
अ) जर्मन ब) इंग्लंड क) रशिया ड) ग्रीक
- 38) इंडोनेशियात ----- लोकशाही अस्तित्वात आहे.
अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष क) प्रातिनिधिक ड)मार्गदर्शक
- 39) ----- हा शासनाचा सर्वोत्तम प्रकार आहे.
अ) राजेशाही ब) महाजनशाही क)लोकशाही ड)अल्पजनशाही
- 40) लोकशाही ----- या तत्वावर आधारित असते.
अ) सहभाग ब) समता क) वस्तुनिष्ठता ड)एकात्मता
- 41) लोकशाहीत-----या तत्वाला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे.
अ) केंद्रीकरण ब) विकेंद्रीकरण क)व्यवस्था ड)आदर्श
- 42) नायर या जातीचा प्रभाव----- या राज्याच्या राजकारणावर मोठ्या प्रमाणावर आहे.
अ) तामिळनाडू ब) केरळ क) आंध्रप्रदेश ड) तेलंगणा
- 43) ----- भारतात भाषावार प्रांतरचना झाली.
अ) 1955 ब) 1956 क) 1957 ड) 1958
- 44) सध्या भारतात ----- घटक राज्ये अस्तित्वात आहेत.
अ) 28 ब) 29 क) 30 ड)35
- 45) संसदीय लोकशाहीत कार्यकारी मंडळ ----- ला जबाबदार असते.
अ) न्यायमंडळ ब) कायदेमंडळ क) जनता ड) दबावगट
- 46) हक्कांची अंमलबजावणी ----- कडून होते.
अ) समाज ब) राष्ट्र क) राज्य ड) व्यवस्था
- 47) हक्कांना ----- अधिष्ठान असते.
अ) सामाजिक ब) राजकीय क) नैतिकतेचे ड) व्यावहारिक
- 48) कायदेशीर हक्कांचे ----- प्रकार पडतात.
अ) 2 ब) 3 क) 5 ड)7
- 49) भारतीय राज्यघटनेने कलम १४ ते १८ मध्ये ----- अधिकार दिला आहे.
अ) स्वातंत्र्याचा ब) समतेचा क) न्यायाचा ड) वरील सर्व

- 50) On Liberty हा ग्रंथ ----- यांनी लिहीला.
अ)प्लेटो ब) रुसो क)लास्की ड)जे.एस.मिल
- 51) ----- या विचारवंताने नकारात्मक स्वातंत्र्याचा पुरस्कार केला.
अ) प्लेटो ब) रुसो क)लास्की ड)जे.एस.मिल
- 52)----- स्वातंत्र्य म्हणजे नागरिकांना राज्यकारभारात सहभागी होण्यासाठी देण्यात येणारे अधिकार होय.
अ) सामाजिक ब) आर्थिक क) राजकीय ड) व्यक्ती
- 53) ----- यावर्षी फ्रेंच राज्यक्रांती घडवून आली.
अ) 1699 ब) 1789 क)1889 ड)1919
- 54) ----- यांनी नैसर्गिक समतेचा पुरस्कार केला.
अ) प्लेटो ब) रुसो क)लास्की ड) जॉन लॉक
- 55) समाजात कायदा आणि सुव्यवस्था प्रस्थापित होण्यासाठी ----- हे मूल्य अत्यावश्यक आहे.
अ) स्वातंत्र्य ब) समता क) न्याय ड) बंधुता
- 56) ----- यांनी Theory Of Justice हा ग्रंथ लिहिला.
अ) प्लेटो ब) रुसो क)लास्की ड) जॉन रॉल्स
- 57) ----- या ग्रंथात प्लेटोने न्यायाची संकल्पना स्पष्ट केली आहे.
अ) राज्यशास्त्र ब) अर्थशास्त्र क) दि रिपब्लिक ड)अनितीशास्त्र
- 58) सामान्यतः न्यायाचे ----- प्रकार पडतात.
अ)2 ब) 3 क)4 ड)6
- 59) ----- यांनी वर्गहीन व राज्यहीन समाजव्यवस्थेचा पुरस्कार केला.
अ) प्लेटो ब) कार्ल मार्क्स क)लास्की ड) जॉन रॉल्स
- 60) ----- यांनी कायदेभंगाची चळवळ केली.
अ) गोपाळ कृष्ण गोखले ब).लोकमान्य टिळक क) महात्मा गांधी ड) पं जवाहरलाल नेहरू

प्र2 अ) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (10 गुण)

- 1) आधुनिक राज्यशास्त्राची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा?
- 2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा?
- 3) राज्य म्हणजे काय सांगून राज्याचे घटक स्पष्ट करा?
- 4) न्याय ही संकल्पना त्याच्या वैशिष्ट्यासह स्पष्ट करा?
- 5) राजकारण ,राज्यशास्त्र व राजकीय तत्वज्ञान यातील फरक स्पष्ट करा?

प्र2 ब) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (10 गुण)

- 1) राज्यशास्त्र हे सामाजिक शास्त्र आहे हे विधान स्पष्ट करा?
- 2) राजकीय सिध्दांताची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा ?
- 3) लोकप्रशासनाची व्याप्ती स्पष्ट करा ?
- 4) लोकशाहीची व्याख्या सांगून लोकशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
- 5) धोरण प्रक्रिया स्पष्ट करा?

प्र3 टीपा लिहा (20 गुण) -

- 1) व्यवहारवादी राज्यशास्त्र
- 2) राजकीय तत्वज्ञान
- 3) संक्रमण काळातील राजकीय विचार
- 4) राजकीय सिद्धांत व त्याचे उपघटक
- 5) धोरण निश्चीती
- 6) POSDCORB सिद्धांत
- 7) भारतातील धोरण निश्चिती प्रक्रिया
- 8) राजकीय पक्ष व दबाव गट
- 9) लोकप्रशासनाचा सर्वव्यापी दृष्टिकोन
- 10) सार्वभौमत्व
- 11) भूप्रदेश
- 12) अप्रत्यक्ष लोकशाही
- 13) प्रत्यक्ष लोकशाहीचे मूल्यमापन
- 14) लोकशाहीचे महत्त्व
- 15) लोकशाही समोरील आव्हाने
- 16) कायदेशीर हक्क व त्याचे प्रकार
- 17) स्वातंत्र्य व त्याचे प्रकार
- 18) समता व त्याचे प्रकार
- 19) न्यायाची वैशिष्ट्ये
- 20) राजकीय न्याय.

विषय शिक्षक
श्री ए . एस. टिके

विभाग प्रमुख
डॉ. बी. एम. डहाळके